

Kamen iz odrona

Maria Barbal

Da sam se samo usudila da kažem: Pustite me da ostanem ovde, hoću da umrem na ovoj zemlji, ne bih ništa postigla. Čula bih kako sam kukavica, i šta ću raditi sama u tako velikoj kući. A ničemu mi ne bi služilo ni da sam dodala da je to moja kuća i da sam na toj zemlji proživela sav svoj život... Nisam ništa rekla, kao da sam se u potpunosti slagala, baš kao da me vest nimalo nije zatekla.

Shvatila sam da nije istina da sam to mirno prihvatila i da nisam želela život. Nakon što smo otišli, život je za mene bio način da ostanem blizu mesta na kom su mi rekli da je sahranjen Žaume, da hodam bez imalo žurbe, da radim bez poleta, da pustim ljude da pričaju, da sačuvam ono što nas je toliko koštalo da steknemo. Toliko truda, toliko štednje, toliko nesreće. Sada smo zatvarali vrata i išli niz put, mnogo dalje no što je bila Nogera, išli smo više od dva puta dužim putem.

Zgrada sa sedam spratova, rekao je, a ja sam je zamišljala visokom do neba.

Nisam želela da se odvojim od svog sina, to nipošto, ali u obećanja da ćemo se vratiti kada sve krene na bolje, nisam mogla da verujem. Navirale su mi u glavu reči koje mi je tetka rekla mnogo pre nego što će umreti, deset godina možda. Još su devojčice bile kod kuće. Ne znam kako je tekao razgovor, ali ona je rekla da mi već nećemo umreti u toj kući, da je život bio isuviše težak u tim selima i da omladina, koja je tada dolazila u sela, neće hteti to da podnosi. Sećam se da joj ja, kao po običaju, nisam protivrečila, ali su mi te reči delovale potpuno van pameti. Pomislila sam u sebi da je u pitanju starost koja ju je navela da vidi svet izmenjenim. Malo nakon toga, Elvira joj je dala za pravo odbivši svoje pravo na nasledstvo; nisam umela to da shvatim tada, jer sam računala na sve druge i činilo mi se, mučenici, da je to mnogo ljudi.

Jedan oblak uspomena ispunjavao je svaki delić svake prostorije. Polagano, ostaće beličasti omotač, bez lica i reči. Kad moje sećanje bude videlo da se oblak rastaće u slabu kišu, umreće jedan deo porodičnog života. Ti gvozdeni kreveti i oskudne slike sa uzglavlja, neravni zidovi i veliki, drveni sto s dve klupe sa strane, neće više nikoga čekati ko bi došao da na njima odmori svoje kosti. Prekriće se prašinom i paučinom dok prva oluja ne otvori prvu pukotinu, jedna mala priča ostaće iza i, ako se neko jednog dana seti nje i ispriča je, jedne nasmejane oči netremice će ga gledati.

Prošlo je vreme, jadni starče, ko još danas priča takve priče!

Marija Barbal. *Kamen iz odrona*. Beograd: Arhipelag, 2009, pagina 109.
Traduït per Hristina Vasić